

Zprávy z OECD – Závislosti v mezinárodním obchodu

14. 05. 2024

---

10. 5. 2024 - OECD ve spolupráci s Nizozemím zveřejnilo zprávu o povaze a vývoji obchodních závislostí. Jde o příspěvek k lepšímu pochopení současné diskuse o snižování rizik a závislosti na dovozech.

Od konce 90. let 20. století se globální vývoz i dovoz výrobků postupně koncentrovaly. Je v nich angažováno méně vývozců a dovozců a globální vývoz výrobků je v současné době v průměru dvakrát koncentrovanější než dovoz. Úroveň závislosti na Asii se výrazně zvýšila ve všech regionech OECD. Např. závislost na dovozu strategických produktů z Číny do OECD v letech 1997-1999 se pohybovala kolem 4 %, zatímco v období 2020-21 šlo o 15 %. Podobně také významná narušení vývozu související s válkou na Ukrajině vyvolala potřebu analýzy obchodní závislosti zemí a regionů nejen pro zajištění potravinového zabezpečení (zejm. v případě závislosti odběratelů pšenice, kukuřice nebo hnojiv z východní Evropy).

V současné době neexistuje žádná společně dohodnutá definice obchodních závislostí ani zavedený přístup k jejich měření a často je obtížné rozlišit závislost od výhodné obchodní vazby. Liší se i definice toho, co je považováno za kritické, strategické nebo zranitelné odvětví nebo produkt (jako strategický bývá definován i potravinový systém). Autoři zprávy upozorňují, že je poměrně běžné najít vysokou úroveň obchodní závislosti v primárních i v pokročilých průmyslových odvětvích a že jde o jev oboustranný (např. Čína je více závislá na obchodu se zeměmi OECD). Některá zjištění ze zprávy (růst koncentrace nabídky a poptávky; obtížná nahraditelnost konkrétního druhu produktu např. v případě různých druhů obilovin používaných pro výrobu potravin a pro průmyslové účely) podporují opatrný přístup k výrazně koncentrovaným obchodním vztahům, zatímco jiná jsou povzbudivější (vývoz téměř 30 % výrobků je relativně vysoce koncentrovaný, ale zbytek je poměrně dobře diverzifikovaný – tj. velké části mezinárodního trhu se vyznačují přiměřeným stupněm hospodářské soutěže a vývozci a dovozci zde mají omezenou kontrolu nad nabídkou nebo tvorbou cen; země využívají mezinárodní trhy k diverzifikaci a snížení závislosti).